

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

No 83 - FEBRUARI 2020

Open zaterdagmiddagen Oudheidkamer (14-17 uur):
7/3, 4/4, 2/5, 6/6, 4/7 en 1/8

**WISSELEXPOSITIE 'EEN DUITSE WATERLINIE'
VERLENGD TOT EN MET 2 MEI!**

10

JAAR

Zuidplas

NIEUWERK • ZUIDPLAS POLDER

**'Nieuwerkerk Zuidplaspolder', uitweg tussen de 1^e en de 2^e Tocht,
aquarel van W.M. Strörmann uit 1944
(coll. hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard)**

VOORWOORD

Voor U ligt de 83^e nieuwsbrief van de HVN. Sinds 1 januari mag ik dit blad openen. Eind 2018 werd ik benaderd door Johan Knoester om te kijken of de vacature, ontstaan door het vertrek van Marjolein van Herwijnen, wat voor mij was. Al snel voelde ik me helemaal thuis binnen de HVN, die ik al wel kende van de Oudheidkamer en andere activiteiten. Eenmaal binnen besepte ik pas wat er bij komt kijken om een vereniging als de HVN en een Oudheidkamer te bestieren. Het schrikte me niet af. Ik zei dus ja en kreeg als eerste taak wijlen Wim Schuurs op te volgen als objectfotograaf. Toen kort daarna het bestuur vroeg of ik Johan Knoester wilde opvolgen als voorzitter, heb ik na ampele overweging besloten daar ook ja op te zeggen. Johan is vanaf 2003 voorzitter geweest en neemt in die rol afscheid, blijft gelukkig wel bestuurslid. Hierbij moet nog gezegd dat Kor van der Glas de afgelopen periode het voorzitterschap heeft waargenomen. Puik werk, is mijn waarneming.

Ik ben Brord (Willebrordus) van Westing, inmiddels 67 jaar oud, geboren in Jutphaas (onder Utrecht) en verder getogen in IJsselstein. Ik ben deels van boerenfamilie en heb als kind de dagelijkse gang van zaken op een melkvee-boerderij in de jaren 50 en 60 meegekregen. Als beroepsofficier voor speciale diensten ben ik door Defensie opgeleid in de automatisering om op het Defensie Computer Centrum in Maasland te gaan werken. Na negen jaar zei ik Defensie vaarwel om in Den Haag bij de Algemene Rekenkamer als inspecteur voor de Overheidsautomatisering aan de slag te gaan. Ik ben daar 35 jaar gebleven en op een gegeven moment Internationale Projecten gaan uitvoeren. Ik heb gewerkt in veel ontwikkelingslanden en in vrijwel alle EU-aspiranten als adviseur voor de controle op de overheidsuitgaven. Geschiedenis, erfgoed en musea behoren tot de grote interesses van mij en mijn echtgenote Catie, en in de 25 jaar dat we in Nieuwerkerk wonen hebben we hart voor de lokale historie gekregen.

Tot zover mijn introductie. De komende Nieuwsbrief zal ik wat nader ingaan op de uitdagingen waarvoor HVN de komende jaren staat.

Brord van Westing, voorzitter

INSPIRATIETIP?

In HVN-Nieuwsbrief 80 van januari 2019 vroeg het bestuur op pagina 14/15 om een geschiedvorser voor het Nieuwerkerkse verhaal van de politionele acties (1945-1950). Reacties bleven uit.

Intussen is er in Oudheidkamer Het Weeshuis in Moordrecht sinds 9 november 2019 de expositie 'Moordrechtse Indiëgangsters'. Het onderzoek voor die tentoonstelling leidde ook tot een dik themanummer van hun tijdschrift Moerdregt. Daarboven is of wordt nog veel materiaal overgedragen aan het streekarchief in Gouda, waaronder honderden ingescande foto's.

BESTUURSZAKEN

IN MEMORIAM LID HANS DE VLA-MING (1953-2020)

Op 14 januari overleed na jaren strijd lid en vrijwilliger Hans de Vlamming. Bij de uitvaart sprak Johan Knoester, memoreerde zijn fotograferen van objecten en zijn kennis van de regionale OV-historie, ook gelinkt door de HVN. Namens het bestuur van de HVN, maar ook namens de donderdagse vrijwilligers, wenste hij Willy, Marijke en Paul met hun kinderen en Ronald en Jordi sterkte toe met het dragen en verwerken van het verlies van Hans.

OPEN MONUMENTENDAG 2019 WAS SUCCES MET 72 BEZOEKERS...

...in de Oudheidkamer. Dat dankzij samenwerking onder leiding van molen Windlust en dankzij haar sponsors; de gemeente betaalde het foldertje!

GEMEENTESUBSIDIE 2020

Deze subsidie is het geïndexeerde bedrag van 2019 en zodoende €10.066. Dank! (Het gesprek met de HVN over de resultaatafspraken, genoemd in het raadsvoorstel voor de Cultuurvisie en dus in de vorige Nieuwsbrief, was daarvoor niet nodig.)

HERVORMD NIEUWERKERK EN STREEKARCHIEF

Al jaren waren Nieuwerkerks hervormde archivalia van 1668-1945 op het streekarchief Midden-Holland, en sinds 16 september zijn ook die van 1946-2000 hier. Het gaat om resp. 2,5 en 5 meter planklengte. De inventaris op www.samh.nl wordt aangepast.

DANK AAN MIMI SCHOUTEN...

...voor het opknappen van lucht en wolken in haar wandkunstwerk in de koffieruimte in de Oudheidkamer!

WELKOM AAN HET NIEUWE LID...

Mevr. M. Vlaardingerboek, 2914 CG

Werf ook een lid!

WISSELEXPOSITIES

oudheidkamer-expositie 'EEN DUITSE WATERLINIE'

Besloten is om de wisselexpositie 'Een Duitse waterlinie' te verlengen: 75 jaar geleden duurde de inundatie ook tot in mei. Voorop prijkt weer een Strömann-aquarel uit 1944. Hieronder staan inundatiefoto's uit diverse bronnen!

De oude hoeve 'Vaders Wensch' van de familie Markus aan de 1^e Tochtweg

Inlaatbuizen uit de Ringvaart, gezien vanaf de net Zevenhuizense Onderweg en tegenover een molenstomp (w.s. foto van polderopzichter Schuddebeurs)

Het huis-aan-huisblad *Het Kanaal* had in april 1985 (nog voor de komst van redacteur Peter Schilthuisen) een artikel *'Zuidplas en Hitland onder water'*. Arie van Vliet (vader van nu HVN-er Wim!) vertelde daarin dat, om mannen voor kade-aanleg te krijgen, dokter Hage, aannemer Piet Valkenburg en hijzelf een nacht werden gegijzeld in de (oude) Rehobothschool. Arie was verwisseld met zijn gelijknamige oom, de *'tomatenkoning'*. Mevrouw Hage en de 's morgens ter werving vrijgelaten Valkenburg kregen genoeg mannen bij elkaar om de andere twee gijzelaars vrij te krijgen. *'Bij de mensen die kwamen was geen enkele tuinder, en dat deed wel zeer'*, aldus Van Vliet. Volgens anderen ging deze gijzeling overigens om het graven van schuttersputjes aan de Wollefoppenweg en niet voor de kade-aanleg. Dat lijkt de HVN ook.

IN DE VORIGE NIEUWSBRIEF...

... stond van dochter Anje van aquarellist Piet de Graaff dat een in Nieuwerkerk wonende broer haar attendeerde op het HVN-gebruik van een inundatie-aquarel in een persbericht. Dat was echter niet haar broer, maar haar neef, sorry!

TERUGBLIK BATAVIEREXPOSITIE '10 JAAR STENENKRUISTER'

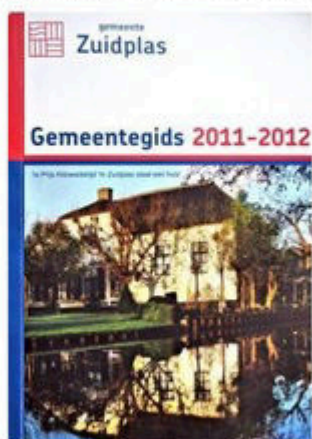

Foto van bezoeker en cultuurwethouder Jan Verbeek...

BATAVIER-EXPOSITIE '10 JAAR ZUIDPLAS GEWOON GRENZELOOS?'

B&W en de raad willen het feest dorps (laten) vieren. Het HVN-initiatief om dat met deze onafhankelijke expositie te doen is gehonoreerd en gesubsidieerd, en wethouder Jan Verbeek opende deze op 3 januari, dank!

Regelmatig werd de Zuidplas-pr, nu graag 'branding' geheten, extern herzien!

*Basisvignet en 'Nooit Gedacht'
op Gemeentegids*

...2013 (vervallen)

Het basisvignet, in de volksmond een 'omgevallen boekenkast' geheten, was in 2009 al gemaakt door Wim van der Wiel van een bureau uit (nu) Nijmegen. Zijn uitleg prijkt al meer dan tien jaar op www.diepzicht.nl: *'Gemeente Zuidplas is een ingepolderde gemeente tegen de grens van Rotterdam. Hier bevind[t] zich o.a. het laagste punt van Nederland. Het gridsysteem van de inpoldering vormde de aanleiding van het logo.'* Na in 2011 een QWIEK-variant van 'Zuidplas Springlevende Dorpen' volgde in 2013 'Zuidplas gewoon grenzeeloos' (niet 'grenzenloos'...). Omdat Zuidplas *'grenzeeloos gewoon gebleven was'* (volgens www.polderpeper.nl) kwam in 2019 'Beleef Zuidplas' als variant op Europarc's 'Beleef het'.... (Zie daarvoor voorop de vorige Nieuwsbrief!) De slogan 'Watertuin van de Zuidelijke Randstad' sluit aan bij de Nieuwerkerkse hoofdstuktitel **'Wonen in Hollands watertuin'** uit het boekje dat Amsterdammer Herman Vuijstje in 2006 mocht maken: *'Lopen op dik water. Een reis rond de Zuidplaspolder'*. (De Nieuwerkerkse wijk Zuidplas heette daarin ook 'watervillawijk'!) De slogan past wel net bij de inundatiehistorie!

ChristenUnie/SGP heeft schriftelijke vragen gesteld over de effectiviteit en de kosten van de profileringscampagnes.

Niet door een ingehuurd bureau, maar vanuit het volk kwam het Zuidplaslid 'Parel achter de dijken'. Het NCM-koor bracht het lied van Jimco Zijlstra voor het eerst ten gehore op 23 januari 2010. (Het lijkt het eerste foute gebruik van het lidwoord 'de' voor de gemeentenaam: **'De Zuidplas is nieuw, de Zuidplas is oud'**.) Men gaf het lied aan de gemeente en aan haar inwoners, die er niets mee deden.

In 2016 liet de gemeente voor roeikampioenschappen het lied *Zuidplas Gewoon Grenzeloos* maken en uitvoeren. De HVN zette 'Parel achter de dijken' in 2019 op haar website onder Historie & Beeld. De wisselexpositie is natuurlijk breder, heeft ook een Zuidplascanon 2010-2020, ga de vitrinetentoonstelling bekijken vóór 3 april!

Oudheidkamer met Zuidplasbanner

Nog presente schildjes (2004)

Dat in tien jaar nog niet alles rond is, is onder andere te zien aan residuen als monumentenschildjes. Die van 2004 prijken nog steeds in één van de drie oude gemeenten! De voorzitter van de Monumentencommissie van Zuidplas opende op 29 maart 2014 in het Historisch Centrum van de stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle een expositie en kreeg publiek een voorstel voor een nieuw monumentenschildje mee met het Zuidplaszwapen! Vlot was de gemeente niet en het werd op 9 november 2017 weer tevergeefs met de monumentenwethouder besproken. Komt het na het tienjarig Zuidplasfeest wèl...?

Raadslid en ook HVN-lid Paul van Drenth (NEZ) poneerde in september op www.gouweijsselnieuws.nl over zijn plannen voor het nieuwe seizoen: *'Wij willen ook eens nagaan of Nieuwerkerk daadwerkelijk al dan niet het kind van de rekening is geworden van de fusie tot de gemeente Zuidplas. Dat gevoel leeft aldaar enorm.'*

Er werd voor de fusie in Moordrecht wèl een inwonerraadpleging gehouden, in Nieuwerkerk niét, en een fusie stond in geen enkel verkiezingsprogramma! Enig 'meten met twee maten' klopt dus helaas ook voor monumentenschildjes. De NEZ-vraag is nog open, of wordt hij meegenomen bij de activiteiten van de werkgroep 'Opfrissen Lokale Democratie'?

BATAVIER-EXPO VANAF 3 APRIL: 'ARIE DEN TOOM (1906-1945) WERD ROTTERDAMSE VERZETSHELD'

Arie den Toom werd in 1906 in Nieuwerkerk aan den IJssel geboren. In 1933 vertrok hij naar het Rotterdamse Droogdok-Maatschappijdorp Heijplaat en werd daar beheerder van feestgebouw *Courzand*. Tijdens WOII deed Den Toom werk voor de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Ook verspreidde hij verzetsbladen en zorgde hij voor illegale persoonsbewijzen. Eind 1944 werd hij de plaatselijke commandant van een militaire organisatie.

Arie den Toom werd verraden en op 13 maart 1945 samen met een paar medewerkers en drie onderduikers opgepakt. Hij zat gevangen op het politiebureau aan het Haagsche Veer in Rotterdam. Als represaillemaatregel voor de verzetsmoord op een lid van de Ordepolitie fusilleerde de bezetter op 3 april 1945 tien voorbijgangers en tien verzetsmensen die gevangen zaten. Arie den Toom was één van de laatstgenoemden. Den Toom werd op 9 april 1945 op begraafplaats Crooswijk begraven. In zijn geboorteplaats Nieuwerkerk aan den IJssel werd zijn lichaam na de bevrijding op 6 augustus 1945 vanuit de dorpskerk met militaire eer herbegraven. Het graf van hem en zijn in 1984 overleden vrouw is hier het enige formele oorlogsgraf. Op 3 april plaatst de HVN bloemen.

Oude Kerk, 6 augustus 1945

Oude Begraafplaats nu

Aan de Rotterdamse Oostzeedijk kwam na de bevrijding een gedenkkruis en veel later een informatiepaneel en een gedenksteen met namen. Op Heijplaat werd in 1952 de Arie den Toomweg benoemd. Hij werd daar sinds 1969 ook op een betonnen monument met een bronzen plaat geëerd. Die plaat werd herplaatst op het nieuwe monument, dat burgemeester Aboutaleb op 17 oktober 2018 aan hetzelfde Henk Huismanplantsoen onthulde. In 1946 verscheen er al een boekje en van de Nieuwerkerkse herbegravenis bleven meer foto's bewaard dan daarin al staan. In *Het Kanaal* van 29 april 2009 was de rubriek Toen & Nu paginagroot met het artikel: 'Nieuwerkerker werd Rotterdamse verzetsheld'. De HVN-Nieuwsbrief van mei 2009 vatte dat samen met twee foto's ervan.

oudheidkamercollectie

SAMENWERKING MET HVC OVER GEMALEN ALEXANDERPOLDER

De Historische Vereniging Capelle aan den IJssel (HVC) bracht de voor haar eerdere onderwijsexpo geleende schoolplaten terug. Men leende vier andere, agrarische schoolplaten (en meer) voor haar nieuwe wisseltentoonstelling '**150 jaar J.A. Beijerinckgemaal**'. Ga eens kijken in dat gemaal! Er prijkt een maquette en er hangt ook zo'n kaart uit 1928 van Schieland, zoals Zuidplas sinds de Raadhuisafbraak elders in een depot heeft (zie de vorige HVN-Nieuwsbrief!).

De HVN plant zelf in de Oudheidkamer vanaf juni 2020 een aansluitende expositie over '**150 jaar Mr. P.D. Kleijgemaal**', óók een benedengemaal van de Prins Alexanderpolder. Dat gemaal werd in 1991 herbouwd en is nu het enige werkende gemaal van deze polder. Het huidige reservegemaal Jan Anne Beijerinck werd in 1899 al eens totaal herbouwd....

De aandacht voor de Prins Alexanderpolder is goed; dat ook gezien de te exclusieve aandacht voor de Zuidplaspolder. Al noemde men de gemeente dolgraag Zuidplas, haar domein ligt in zéven polders, waaronder ook voor een fors deel in die Prins Alexanderpolder.

(De gemeentelijke pr kón zo geografisch ook béter op de belangrijke website www.denieuwezuidplaspolder.nl dan nu het geval is: '*Midden in onze gemeente ligt de Zuidplaspolder. De komende tien tot vijftien jaar zet de gemeente in op de bouw van 4.000 woningen, want de vraag naar woonruimte in onze regio is groot. De woningen komen in de noordoosthoek van de Zuidplaspolder.*' Lig daar het Goudse Westergouwe al niet...?)

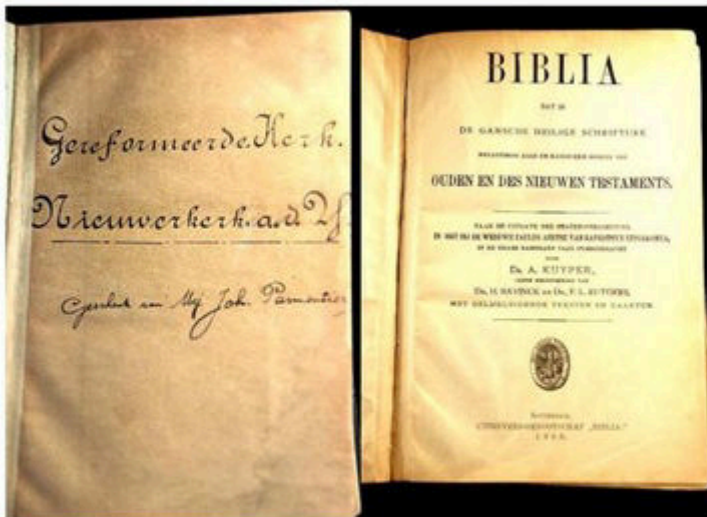
MEER OVER OUDHEIDKAMEROBJECT 'KANAALMUTS'

Dick Groenendal op FaceBook na de pr over de Kanaal-wisselexpo in de Bata-vier: '*Ik weet het nog goed, jaren geleden tijdens schaatsen op het Raadhuisplein, dat de muts van Het Kanaal werd uitgereikt!*'

UIT DE AANWINSTEN

Van de fam. Speksnijder werd veel ontvangen, deels is het ook doorgegeven aan het streekarchief. Het uniekst voor de HVN was de voorlezersbijbel van de oude Gereformeerde 'Komkommerkerk' (een Rotterdamse druk uit 1908, geschenk van, zoals erin vermeld staat, mej. Joh. Parmentier (1860-1931). Zij was gezelschapsdame bij de fam. Van Lange aan de 's-Gravenweg, woonde zo ook in het welgelegen *Bene Situs* en heeft een 'eeuwig graf' met steen op de Oude Begraafplaats aan de Kerklaan.

Er zat ook een opgeknapte looper (sleutel) bij, ooit archeologisch aangetroffen onder een huisje op Klein Hitland, en zelfs een leren stuurhoudertje voor een rijwielbelastingplaatje. (Zie foto's op de volgende pagina.)

Later werd nog meer ontvangen, dat na 5 mei zal worden gebruikt in een Batavierexpositie! Dat gaat om: Wilhelminaspeldje, oranje vlaggetje, benut bij de bevrijding aan de Kerklaan, en ook een daar gespeeld verduisteringsspel en een legpuzzel van de vliegmachines met levensmiddelen. Dank!

Via de secretaris werd ontvangen het boek 'Terug naar het Vaderhuis' (Kok, Kampen) met, en daar gaat het om, een stuk of zes stempels van de CJV *Samuël* te Nieuwerkerk a/d IJssel! Catalogi van hun uitleenbibliotheek zitten nog in de hervormde kerkarchieven op het streekarchief!

Per post ontving de secretaris anoniem een stencil voor verloofden van 'J. de Jong Nieuwerkerk a/d IJ. complete meubilering, tel. 20'.

Bij een schenking voor de Historische Vereniging Boskoop bevond zich een boek met een stempel van de Christelijke Zondagsschool *Johannes*, Nieuwerkerk aan den IJssel, 20 april 1930, en de naam N. Hofman. De collectiebeheerder zond het ons graag toe. In Nieuwerkerk werden weinig boeken uitgegeven en alleen maar in de collectie opnemen omdat ze hier ook werden gelezen, gaat té ver.

Inscripfen van eigenaren kunnen lokaal relevant zijn, zoals bij die voorlezersbijbel. Dat geldt ook voor boeken met stempels, zoals van die zondagsschool! Een unieke uit HVN-bezit is van de school die later Eben-Haëzer werd genoemd. Het stempel is vooroorlogs en ouder dan de huisnummering: hier is het nog wijk B nummer 124.

STIRLING E7Y EN VERDWENEN GRAFSTEENMONUMENT OP ESSEHOF

Van de Stirling E7Y van de RAF die op 11 april 1945 bij de 2^e Tocht een noodlanding maakte, verwierf de Oudheidkamer ooit onderdelen die tot een rookstandaard zijn verwerkt. Dit collectie-onderdeel is nu expliciet in de wisselexpositie 'Een Duitse waterlinie' opgenomen. Nieuwerkerker Arie Kok (1894-1970) hielp de Engelse bemanning naar hun onderduikplaats in een jachthuis aan de Rotte. Na zijn overlijden in 1970 stuurde de *Royal Air Forces Escaping Society* zijn nazaten een In Memoriam-schildje voor op zijn grafsteen op de nieuwe begraafplaats, later Essehof genaamd. Op pagina 110 van het boek 'Tussen licht en donker in Hollands groene hart' van Bram Veerman (1987) staan hun brief van 6-3-1970 en een foto van de grafsteen met het al aangebrachte plaatje ('Commorative Plaque') afgebeeld. Het plaatje werd gestolen en graf plus steen zijn later door de gemeente geruimd. De typisch Nederlandse snelle grafdiefstal- en grafruimcultuur waren kennelijk ondenkbaar voor de Engelse schenkers!

(Aanvullingen zijn welkom, en deze foto van zo'n plaatje is van internet.)

SCHUDDEN, WIERSEN EN OPPEREN

In de vorige nieuwsbrieven is de geschiedenis van de door paarden getrokken hooibouwwerktuigen van boerderij *Nooit Gedacht* beschreven. We waren gebleven bij het maaien met de maaibalk. Het zwadbord dat aan de balk was bevestigd legde het versgemaaid gras netjes in rijtjes, de 'zwaden'. Deze waren circa 1.20 meter breed met ongeveer dezelfde afstand als tussenruimte. Versgemaaid gras bevat echter nog zeker 50% vocht, dat door middel van drogen teruggebracht moet worden naar 20-25%. Dit heeft te maken met een optimale voedingswaarde en het voorkomen van hooibroei. Hooibroei tast de voedingswaarde aan en kan leiden tot hooibrand, met alle gevolgen van dien. De zwaden moesten dus weer worden losgeschud om ook het hooi aan de onderkant te drogen, en dat moest soms wel drie tot vier keer, afhankelijk van het weer, gebeuren. In plaats van het arbeidsintensieve keren met een riek werd nu de vorkjesschudder ingezet.

Schudden

Marieke den Boer door haar vader gefotografeerd op de blootgelegde fundering van de Essemolen vóór de invulling en ombouw als picknickplaats voor recreanten, ca. 1992

ESSEMOLENFUNDAMENT IN 1993...

'Het idee om de restanten van de Essemolen op te metselen is afkomstig van raadslid en kenner bij uitstek van de historie van Nieuwerkerk en omgeving, Adri den Boer. Hij kaartte het idee aan bij de Historische Vereniging Capelle, die het op zijn beurt weer doorspeelde naar de dienst die zich bezighoudt met de herinrichting van Hitland tot recreatie- en natuurgebied.'

[Rott. Dagblad, 18 juni 1993, betref Landinrichtingsdienst]

..EN IN 1995

'De recreant met gevoel voor geschiedenis haalt zijn hart op rond de geres- taureerde steenovens of loopt geboeid over blootgelegde molenfundering bij de Molenwetering.' [Folder 'Geniet van Hitland', uitg. recreatieschap, 1995]

OP www.parkhitland.nl/beheer-en-bestuur/achtergrondinformatie...

...staat ook een paragraaf over geschiedenis. Het is helaas overheids-geschied- schrijving met 'onvolkomenheden', zoals het negeren van eeuwen historie van de steenplaats Klein Hitland, die in de 17^e eeuw al op kaarten stond. De site: *'In de 19^e eeuw kwam er een steenfabriek aan de rand van Hitland-Noord pal onder aan de IJsseldijk. Tegenwoordig zijn alleen de resten hiervan nog zicht- baar.'* (Het staat ánders en breder op de door de HVN aan de gemeente ge- schonken informatieborden bij de 'museale trap' bij de ovens....)

PUBLICATIES

* In *Verleden Tijdschrift* 138 van de stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle schreef Pim v.d. Zalm over 'Sterftecijfers in Zuidplas' in de laatste twee eeuwen, en dat inclusief inwoneraantallen en per dorp. In Nieuwerkerk was de cholera-epidemie van 1849 een slag: 93 overledenen bij 1658 zielen, tegen in 1859 80 overledenen bij 1764 inwoners.

In nummer 139 schreef Adri den Boer over 'Inundatie 1944/1945 in Zevenhuizen' (met RAF-foto en verwijzing naar de HVN-expositie).

* In de *HVC-Nieuwsbrief* van Najaar 2019 schreef Adri den Boer over de 'HVN-expositie 'Een Duitse waterlinie'' met daarbij ook Capelse kaart- en luchtfoto-fragmenten.

* Lid Karel Schuurman (karel.schuurman@gmail.com) gaf zelf een Nieuwerkerks historisch boekje uit: 'Groeten uit Nieuwerkerk aan den IJssel. Oude ansichten - toen en nu' (€14,50). Ze zijn uit de periode 1950-1970 en dus deels in kleur. Zou het exact reconstrueren van de standplaats het moeilijkst zijn geweest in winkelcentrum Dorrestein of in de Dorpsstraat? Aanbevolen!

* Lid Frans van Es (ambulant@kpnmail.nl) deed datzelfde met een Capels boek van 512 (!) bladzijden en 1200 afbeeldingen: 'Ambulant en middenstand. De kleine nering van Capelle aan den IJssel in de periode 1905-1965', €32,50. De Capelse manufacturer Jan Hoogendijk ('Jan de Lap') staat in het boek op een foto van rond 1932 met zijn hondenkar op de Nieuwerkerkse Kerklaan! Annelies van Es nam er ook in de HVN-Oudheidkamer foto's voor van gereedschappen en handelswaren. Aanbevolen!

- **'Krant ging vooraf aan fusie'**, als voorbode van de Batavierexpositie *'10 jaar Zuidplas gewoon grenzeloos?'* van de HVN. In de fusiekrant kwamen geselecteerde burgers aan het woord, ook uit Nieuwerkerk, maar die krec

De HVN wordt financieel gesteund door:

